

కంప్యూటర్లో తెలుగు- ప్రస్తుత స్థితి, భవిష్యత్ కార్యాచరణ

తెలుగుభాషకు ప్రాచీనహోదా సాధించడం కోసం కష్టపడిన వారందరికీ వేవేల మప్పిదాలు. తెలుగుభాషకు ప్రాచీనహోదా రావడం వలన ఎవరికేమి ప్రయోజనం జరిగినా, తెలుగు ఒక భాషగా వేల సంవత్సరాలుగా మనుగడలో ఉండన్నది తెల్లమయింది. ఇన్నోవేషన్లుగా మనుగడలో ఉండంటే దేశ-కాల-సందర్భాల్లో వచ్చిన మార్పులను తట్టుకొని నిలబడి, కొత్తగా వచ్చి జనాదరణ పొందిన పదాలను హత్తుకొని, వృద్ధి చెందుతూ, ప్రపంచంలోనే అత్యధికంగా మాట్లాడే పది భాషల్లో ఒకటిగా, భారత ఉపఖండంలో మాట్లాడే భాషల్లో హిందీ, బంగాళీ తరువాత అతి పెద్ద భాషగా, ద్రావిడ భాషా కుటుంబానికి చెందిన భాషల్లో అత్యధికము మాట్లాడే భాషగా తెలుగు చెలామణి అవుతుంది. కాలానుగుణంగా తన రూప-సౌందర్య-లావణ్యాలను మార్చుకుంటూంటేనే తెలుగులా మనగలిగింది.

ఐతే మనమున్న ఈ ఇరవై ఒకటో శతాబ్దం శాస్త్ర సాంకేతిక యుగం వైపు అడుగులేస్తోంది. గత శతాబ్దంలో లిపి లేని కొన్ని వేల భాషలు కనుమరగవడం మనము చూశాము, తెలుగు లిపిని ఆధారం చేసుకుని బ్రతికిన రెండు-మూడు భాషలూ మనకు తెలుసు. ఆ లిపిలేని భాషలు కనుమరగవడం ఎలా జరిగిందో అలాగే ఈ భాషలు సాంకేతికాలకు తగినట్టుగా మలచబడనట్లయితే తమ ఉనికిని కోల్పోతాయి. ఆయా భాషలను మాట్లాడే వారే నడుం కట్టకుంటే, ఇంకెవరో ఏదో చేస్తారని వేచి చూస్తూ ఉంటే భాషల అస్తిత్వం మెల్లమెల్లగా ప్రశ్నార్థకమవుతుంది. అదే భాష పూర్తి కంప్యూటరీకరణ చెందితే ఇవ్వాలి కాకపోతే రేపు భాషను తలకెత్తుకునే వారికి ఆ భాషను పునరుజ్జీవ పరిచే అవకాశం చాలా సులువుగా అందుతుంది. ఆధునిక భాషగా ఆ భాష అస్తిత్వం మరింత సార్థకమవుతుంది. ప్రతి తెలుగువాడు ఈ మంచి పనిలో తన వంతు సాయం చేస్తే ఇది అసాధ్యమేమీ కాదు. ఇంటా-బయటూ, బడిలో-గుడిలో తెలుగు వాడకం పెరగాలి. అలా పెరిగినప్పుడే తెలుగులో ఉపాధి కల్పన పెరిగి తద్వారా తెలుగు చదువులు పెరుగుతాయి.

ప్రపంచంలో ఏ దేశానికెళ్ళినా అక్కడ జనాలను గమనిస్తే కంప్యూటర్లు, మొబైళ్ళు మొ॥ ఉపకరణాలను వాళ్ళు వారి వారి మాతృభాషలోనే వాడుకుంటున్నారు, ఒక్క మన దేశంలో తప్ప. వాడకం పెరిగితే తెలుగులో మొబైళ్ళు తయారు చెయ్యటంలో అభ్యంతరం లేదంటారు తయారీదారులు. మొబైళ్ళు తెలుగులో ఉంటే వాడటంలో ఇబ్బంది లేదంటారు వాడుకరులు. మరి సమస్య ఎక్కడ ఉంది?

ఫోను కొనడానికి షాపుకెళ్ళి ఇందులో తెలుగుంటేనే కొంటాను అని అడగటానికి సిగ్గుపడే పరిస్థితి తొలగిపోయే వరకూ, కంప్యూటరు, స్మార్టు టీవీల్లో తెలుగు కనిపిస్తుందంటేనే కొంటామని తెలుగు

వాళ్ళు గట్టిగా అడగనంత వరకూ, తెలుగులో ఎలక్ట్రానిక్ పరికరాలను తేవడం కష్టమే!

భాషకు ఆధునిక హోదా రావాలంటే, కంప్యూటరులో తెలుగు ఉండాలన్నది అందరూ ఒప్పుకొనే విషయమే!

మరి మన తెలుగు, కంప్యూటరుకు ఎంతవరకూ జోడించబడింది? తెలుగును కంప్యూటరులో పూర్తిగా వాడాలంటే ఇంకేమేమి సవాళ్ళున్నాయి అన్న సంగతి తెలుసుకుందాం.

మౌలికంగా తెలుగు- కంప్యూటరుకు అనుగుణంగా ఉంది అనడానికి, మూడు మెట్లు కచ్చితంగా ఎక్కాలి. అవి:

1. కంప్యూటరు, మొబైళ్ళలో తెలుగు చూడడం, వ్రాయడం
2. ఇంటెర్నెట్ లో తెలుగు సమాచారం
3. తెలుగులో కంప్యూటర్లు, ఉపకరణాలు

ఈ మూడు సోపానాలు పూర్తయితే మౌలికంగా తెలుగు ఆధునిక

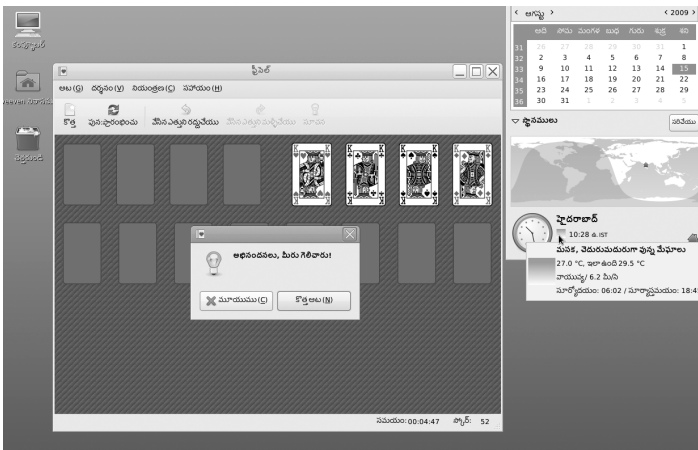
! 1	@ 2	# 3	\$ 4	% 5	^ 6	& 7	* 8	(9) 0	- 0	+ 000
Q ౧౫	W ౧౬	E ౧౭	R ౧౮	T ౧౯	Y ౨౦	U ౨౧	I ౨౨	O ౨౩	P ౨౪	{ ౨౫	} ౨౬
A ౧	S ౨	D ౩	F ౪	G ౫	H ౬	J ౭	K ౮	L ౯	: ౧౦	" ౧౧	౧౨
~ ౧౩	Z ౧౪	X ౧౫	C ౧౬	V ౧౭	B ౧౮	N ౧౯	M ౨౦	< ౨౧	> ౨౨	? ౨౩	INV ౨౪

భాష అవడానికి ఉన్న అడ్డంకులన్నీ తొలగిపోయినట్టే. ఆపై తెలుగు పదాలను కంప్యూటరుకిస్తే-అది మనకా మాటలు చదివి వినిపించడం (టెక్స్ టు స్పీచ్), మనం మాట్లాడిన మాటలను లిపిబద్ధం చేయటం (స్పీచ్ టు టెక్స్), మనం వ్రాసిన పాఠ్యంలో ఉన్న తప్పిపులు పరిశీలన (స్పెల్ చెక్), ఒక పదాన్ని సంబంధించిన పాఠ్యాలలో వెతికి చూపించటం (సెర్చ్ ఇంజన్) మొదలగునవి పూర్తి చేసుకుంటే తెలుగు ఆంగ్లానికి ఏ మాత్రమూ తీసిపోదు.

తెలుగులో కంప్యూటరులో వ్రాయడం ఈవేళ చాలా సులువు. తెలుగు కీబోర్డులు అనేకం అందుబాటులో ఉన్నాయి. ఎవరికి నచ్చిన పద్ధతిలో వాళ్ళు టైపు చేసుకుంటున్నారు. ఫోనెటిక్, లిప్యంతరీకరణ, ఇన్స్క్రిప్టు, మాడ్యులార్, ఆపిల్, సరళ, పోతన, ఐట్రాన్స్, WX, ఇలా తెలుగింట వంకాయలను ఎన్ని విధాలుగా వండుకుంటారో అన్ని విధాలుగా టైపు చేసుకునే కీబోర్డు లేబెట్లు ఉన్నాయి. ఇంకా, గూగుల్ వెతుకులాట పేజీలో తెలుగును ఎంచుకుంటే, వెతుకుపెట్టెలో టైప్ చేసే స్థలానికి కుడిపక్కగా కీబోర్డు బొమ్మ వస్తుంది, దానిపై క్లిక్ చేస్తే ఫోనెటిక్ కీబోర్డ్ వాడవచ్చు. ఈ ఫోనెటిక్ కీబోర్డు లేదా లిప్యంతరణ కీబోర్డుకున్న వెసులుబాటు, 26 అక్షరాలన్న ఆంగ్ల బొమ్మలకు 56 పైనే ఉన్న తెలుగు అక్షరాలను వ్రాయగలగడం. ఇది కొంచెం

సులువే! అంగ్ల 26 అక్షరాలకీ చిన్నబడి పెద్ద బడి ఉంది కదా! అలా 26 బొత్తాలు, కాప్స్ లాక్ లేదా షిఫ్ట్ బటన్ నొక్కిపెట్టి నొక్కితే 52 అవుతాయి. ఇక లాంటి చిహ్నాలు వాడి లేదా h, ae, oo ou, au, ai లాంటి అక్షరాలను కలిపి వాడి మనక్కావలసిన తెలుగు అక్షరాలన్నీ టైపు చేయవచ్చు. అమ్మ అని టైపు చెయ్యాలంటే amma అని టైపు చేస్తే సరిపోతుంది. కానీ ఈ కీబోర్డు అంత సులువూ కాదు. computer అని టైపు చేస్తే చొంపుతేర్ అని వస్తుంది, kaMpyUTar అని టైపు చేస్తే కంప్యూటర్ అని వస్తుంది. అంటే మనం ఇంగ్లీషునే మరో రకంగా వ్రాయటం నేర్చుకుంటున్నామన్న మాట!

ఇక ప్రతి కంప్యూటరులో (మొబైళ్ళలో ఇంకా లేదు) ఇన్స్టిల్లు కచ్చితంగా ఎక్కడో ఇమిడి ఉంటుంది, భాషా అమరికలలో మార్పు చేసి ఇన్స్టిల్లు కీబోర్డును వాడవచ్చు. ఇన్స్టిల్లు (ఇండియన్ స్క్రిప్ట్) కీబోర్డు మొదట్లో కష్టంగా ఉన్నా తెలుగు (భారతీయ భాషల)కంటూ ప్రత్యేకించి రూపొందించబడింది కాబట్టి, అందులో కాస్త సాంకేతిక సిద్ధాంతాల జోడింపు వలన మిగతా కీబోర్డులకన్న 25% తక్కువ మీటలను వాడి నిర్దుష్టంగా టైపు చేయవచ్చు. తెలుగు అజంత భాష

కదూ, ఆ తత్వాన్ని గుర్తించినదీ కీబోర్డు. కుడి వైపు మీటలన్నీ హల్లు లైతే, ఎడమ వైపు మీటలన్నీ అచ్చులు. మనం టైపు చేసే అక్షరాల్లోని ప్రతి పదం కూడా ఒక కుడి వైపు మీట, ఒక ఎడమ వైపు మీట కలిపి తయారవుతుంది కాబట్టి రెండు చేతులకూ సమానమైన వత్తిడి కలిగుతుంది. హాయిగా టైపు చేయవచ్చు. పైగా ఈ అక్షరానికి ఈ మీటలు అని గుర్తుపట్టే సాధన ఒక వారంలో నేర్చుకుంటే జీవితాంతం ఏ ఇతర సాధనాల మీద ఆధార పడక్కరలేదు.

ఇవి కాక ఎన్నో ఇంటర్నెట్ సాధనాలు మనకందుబాటులో ఉన్నాయి. lekhini.org దాదాపు అందరికీ పరిచయమున్న టైపింగ్ సాధనం. Lekhini.org/inscript, lekhini.org/sarala కూడా వాడి ఆయా కీబోర్డులలో టైపు చేయవచ్చు. పై విధానాలన్ని కూడా యూనికోడ్లో టైపు చేయడానికి వాడే విధానాలు. అను ఫాంట్స్ వారి సాఫ్టువేర్ వాడి వచ్చే పాఠ్యం యూనికోడ్ కాదు కాబట్టి అన్ని చోట్లా అందరూ చదవడానికి సాధ్యపడదని అందరికీ తెలిసే ఉంటుంది.

ఇక కంప్యూటరులో తెలుగు చూడటం గురించి. విండోస్ 98 నాటి నుండే తెలుగు చూపించడం కొన్ని కొన్ని మార్పుల ద్వారా

సాధ్యమే. విండోస్ ఎక్స్పీ వచ్చే నాటికి బంగాళీ సంస్థ ఐకాంప్లెక్స్ అనే ఒక చిన్న సాఫ్టువేర్ ద్వారా తెలుగు యూనికోడ్ ఫాంటు ఒకటి (గౌతమి), తెలుగు ఇన్స్టిల్లు టైపింగు అందుబాటులోకి తెచ్చింది. విండోస్ విస్టా నుండి నేటి విండోస్ పది వరకూ పూర్తి స్థాయిగా తెలుగుని చదువుకునే వెసులుబాటు ఉంది. లినక్సు, మాకింటోష్ లలో తెలుగు చూడటానికి వీలుగా పోతన, వేమన, లోహిత్ తెలుగు అనే ఫాంటు గత దశాబ్ద కాలం నుండి అందుబాటులో ఉన్నట్టుగా తెలుస్తోంది. మొబైళ్ళలో కూడా తెలుగు కనపడటానికున్న అడ్డంకులు తొలగిపోయాయి. ఐఫోన్, ఐప్యాడ్లలో ఐఓఎస్ 4 నుండి తెలుగు లిపి(ఫాంట్) అంతర్నిర్మితంగా ఉండటం వలన తెలుగు చదువుకో వచ్చు. ఇంటర్నెట్లో అందుబాటులో ఉన్న ఫాంటును జోడించి మరింత అందంగా తెలుగును చూడొచ్చు. బ్లాక్బెరీ, నోకియా లాంటి స్మార్టు ఫోనుల్లో, Marshmallow కన్నా తక్కువ స్థాయి ఆండ్రాయిడ్ ఫోన్లలో తెలుగు కనపడదు. లాలీపాప్ ఆండ్రాయిడ్ వెర్షన్ నుండి గూగుల్ వారి నోట్ ఫాంట్ పుణ్యమా అని లక్షణంగా తెలుగు చదువుకోడానికి కుదురుతుంది. అయితే తెలుగు లేని పై స్మార్టు ఫోనుల్లో(బ్లాక్ బెరీ వగైరా) ఒపెరామిని అనే ఒక అప్లికేషన్ను చేర్చి,

బిట్మ్యాప్ ఫాంటు వాడి తెలుగును చూడొచ్చు.

కంప్యూటరులో తెలుగు టైపింగు గురించి మరింత తెలుసుకునేందుకు etelugu.org/telugu-typing జాలగూడుకు వెళ్ళండి. మీ ఫోను, స్మార్ట్ టీవీ, కంప్యూటరు, లాప్టాపులలో తెలుగు చూడడం, వ్రాయడంలో ఏమైనా సమస్యలుంటే support@etelugu.org కి ఒక వేగును (ఈమెయిల్) పంపండి.

రెండో మెట్టు గురించి చెప్పకోవాలంటే ఇంటర్నెట్ (జాలం)లో తెలుగు సమాచారం విపరీతంగా పెరగాలి. మనలో చాలా మందికి ఉన్న అపోహ ఏమిటంటే ఇంటర్నెట్ అంటే ఇంగ్లీష్, ఇంగ్లీష్ తప్ప వేరే ఏమీ ఇంటర్నెట్ లో ఉండవు, ఉన్నా అందులో ఉన్న విషయం సచ్చు-పుచ్చులే!

ఈ పంథా మారనంత వరకూ ఇంటర్నెట్ లో ఇంగ్లీష్ కి ధీటుగా తెలుగును నిలబెట్టడం కష్టమే. ఇంటర్నెట్ అంటే ఇంగ్లీష్ అన్న మాట ఎంత అబద్ధమో వికీపీడియా ద్వారానే తెలుస్తుంది. వికీపీడియా ప్రపంచభాషలలో విజ్ఞానాన్ని సాధారణ జనావళికి అందించడం కోసం రూపొందించిన ఒక స్వచ్ఛంద జాలగూడు(website). మొత్తం 300 భాషలలో పూర్తిస్థాయిగా మరో 300 భాషల్లో అంకుర స్థాయిలో వికీపీడియా ఉంది. పూర్తిస్థాయి భాషలలో ఉన్న సమాచార మంతా 3 కోట్ల వ్యాసాలుగా ఉంది, అందులో ఇంగ్లీష్లో ఉన్నవి 50 లక్షలు మాత్రమే! అంటే వికీపీడియాలో కేవలం ఆరో వంతు ఇంగ్లీష్ అసమాట, మిగతా ప్రపంచ భాషలు మిక్కిలి వ్యాసాలతో అందుబాటులో ఉన్నాయి. మరి సమస్య ఎక్కడుంది? ఆంధ్రుల చరిత్రను తెలుగులో కాకుండా ఇంగ్లీష్లో చదువుతూ వేమన పద్యాలని ఇంగ్లీషులో చదివి ఆనందించే మనలోనే ఉంది!

ప్రతి ఒక్కరూ నేడు ఏదో విధంగా ఇంటర్నెట్లోకి వస్తూ పోతూ ఉన్నారు. అక్కడ గడిపే సమయంలో మీరు వ్రాసేది కొంతలో కొంత తెలుగులో ఉంటే అది చాలు. మీరు పంపే వేగుల్లో చివరన తెలుగులో మీ సంతకం చేర్చండి. మీ పేరు, కనీసం మారుపేరు తెలుగులో

లోహిత్ తెలుగు	సుగుభ
గిడుగు	సూరన్న
గురజాడ	సురవరం
ధూర్జటి	సురవర సంహిత
లక్ష్మిరెడ్డి	సురవర స్వర్ణ
మల్లన్న	తెనాలి రామకృష్ణ
మండలి	వజ్రం
నందిని	వేమన
నాట్స్	సీడాక్ అమ్మ
గూగుల్ నోబ్ సాన్స్	సీడాక్ అమ్మత
గూగుల్ నోబ్ సెరిఫ్	సీడాక్ ఆజ్ఞేయ
ఎన్టీఆర్	సీడాక్ రాజన్
పెద్దన	సీడాక్ ద్రాపది
పానాల్	సీడాక్ గోల్కొండ
పోతన	సీడాక్ కృష్ణ
రామభద్ర	సీడాక్ మేసక
రమణీయ	సీబాక్ పావని
రామరాజ	సీడాక్ సితార
రవిప్రకాష్	
శ్రీకృష్ణదేవరాయ	
సుభద్ర	

వ్రాయండి. తెలుగులో మీ పేరును చూసి తెలుగులో వ్రాయవచ్చా? అన్న కుతూహలంతో ఎందరో మిమ్మల్ని అనుసరించవచ్చు.

ఇప్పటికే ఇంటర్నెట్ లో ఎంతో సమాచారం తెలుగులో అందుబాటులో ఉంది. ఈనాడు, ఆంధ్రజ్యోతి, సాక్షి, సూర్య, ప్రజాశక్తి మొ॥ వార్తాపత్రికలు యూనికోడ్ తెలుగులో ఉన్నాయి. ఈమాట, భూమిక, వాకిలి, సారంగ, పొద్దు, సుజనరంజని, ప్రాణహిత, ప్రజాకళ, అచ్చంగా తెలుగు లాంటి పత్రికలు ఉన్నాయి. అరవై ఐదువేల వరకూ వ్యాసాలతో తెలుగు వికీపీడియా ఉంది. రెండు లక్షల పదాల నిఘంటువు (విక్షనరి), 32 పైబిలుకు నిఘంటువుల కలబోత ఆంధ్ర భారతి కొందరు రోజుకు పది సార్లు పదాలు-అర్థాలు చూసుకునే సదుపాయాన్నిచ్చాయి. మూడు వేల బ్లాగుల ద్వారా ప్రపంచవ్యాప్త తెలుగువారు తమ భావాలను కవితలు, కథలు, నెమరువేసుకోవడాలు, ధారావాహికలు, బొమ్మలు, కార్టూన్ల ద్వారా పంచుకుంటున్నారు. తెలూబ్లాగు, రచ్చబండ, తెలుగుమాట, తెలుగుపదం, పద్యసుబోధకం, సాహిత్యం, తెలుగుమాట, మొ॥ చర్చా వేదికలలో తెలుగు భాషకూ, సాహిత్యానికి సంబంధించిన చర్చలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. ఇక నేడు ఎందరో వాట్సాప్, టెలిగ్రాం, ఫేసుబుక్కులలో తెలుగులోనే వ్రాస్తూ, మాట్లాడుతూ, చర్చిస్తున్నారు. వీటిలో కొన్ని అందరికీ కనబడేలా ఉన్నా, ఇంకొన్ని కొందరికే కనబడేలా, మరికొన్ని వాళ్ళకే కనబడేలా ఉండటం వల్ల అందరికీ కనపడక ఆ చర్చల్లో ఒకవేళ అందరికీ ఉపయోగపడే విషయాలున్నా బయట ప్రపంచానికి తెలీడం లేదు.

ఇదంతా ఏదో ఒక ప్రభుత్వమో, ప్రయివేటు సంస్థో పనికట్టుకొని

చెయ్యలేదు కదా! మామూలు జనాలే చేసేస్తున్నారు. అంటే- తెలుగు భాషకు ఇంటర్నెట్ లో ప్రాచుర్యం లేదు, తెలుగులో వ్రాస్తే ఎవ్వరూ చదవరు లాంటి మాటలన్నీ వట్టివే, అలాంటి మాటల్లో ఏ మాత్రమూ నిజం లేదు!

కానీ ఈనాటికీ ఆంధ్రప్రదేశ్-తెలంగాణ ప్రభుత్వ జాలగూళ్ళు (వెబ్సైట్లు), ప్రవాస తెలుగు సంఘాలవారి సైట్లు తెలుగులో లేవు. ఇవన్నీ తెలుగులో ఉండాలి అన్న నిక్కచ్చి మనవాళ్ళకుండా!

తెలుగులో టైపు చెయ్యడం, కంప్యూటరులో తెలుగును అందమైన ఫాంట్లలో చూడటం సాధ్యమని అందరూ అన్ని చోట్లా ప్రచారం చెయ్యాలి. ఇంటర్నెట్ లో ఇంత తెలుగు సమాచారం ఉందన్న విషయం ఒకరికొకరం తెలియజేసుకోవాలి.

ఇక మూడో మెట్టు-కంప్యూటరులు, మొబైళ్ళు ఇతర ఉపకరణాలు తెలుగులో ఉండటం. అంటే మనం వ్రాసిన విషయాలే కాక, చుట్టూ కనిపించే ఆంగ్ల పదాలన్నీ కూడా తెలుగులో కనిపించడం.

విండోస్, లినక్స్, మొబైళ్ళలో చాలా వరకూ, వికీపీడియా, గూగుల్ ఉత్పత్తులు, ఫైర్ఫాక్స్ జాలవిహారిణి, ఓపెన్ ఆఫీస్ లాంటివన్నీ ఇవాళ తెలుగు అంతరవర్తని(ఇంటర్నేస్)తో అందుబాటులో ఉన్నాయి.

ఇక్కడో విషయం చెప్పుకోవాలి. తెలుగులో లోకలైజ్ (స్థానిక కరణ) చేస్తున్నవారంతా సాఫ్ట్వేర్ నిపుణులు. తెలుగులో వారికి ప్రవేశం తక్కువనే చెప్పాలి. తెలుగులో సరయిన నిఘంటువు గానీ, ప్రామాణికమైన తెలుగు సాంకేతిక పదాలు గానీ అందుబాటులో లేకపోవడం వలన ఉన్న నిఘంటువులలోని సంస్కృత పదాలను ఆంగ్ల పదాలకు బదులుగా తెలుగు తర్జుమాకి వాడుతున్నారు. ఇలా వచ్చినవే అంతర్జాలం(ఇంటర్నెట్), అంతరవర్తని(ఇంటర్నేస్), గణిని/సంగణిని/గణకయంత్రం(కంప్యూటర్), వాడుకరి(యూజర్), సంకేత పదం(పాస్వర్డ్) లాంటి పదాలు.

అయితే ఈ పదాలు శాశ్వతం కాదు. ఎవరైనా పూనుకొని ఆయా సాఫ్ట్వేరుల స్థానికీకరణ చేసే జట్టులతో కలిసి సరైన-మెరుగైన పదాలను సూచించి, అంతరవర్తనిని మేలైనదిగా చేయవచ్చు.

translatewiki.net, telugu-110n, ubuntu-te లాంటిచోట్ల మనమంతా తెలుగు స్థానికీకరణకు తోడ్పాటు ఇవ్వవచ్చు. (మరిన్ని విషయాలను వచ్చే సంచికలో తెలుసుకుందాం!)

శిశువు శారీరక వికాసానికి తల్లిపాలు
మానసిక వికాసానికి తల్లి భాష
గుండెలోతుల్లోంచి వచ్చేదీ, మనసు
విప్పి చెప్పగలిగేది అమ్మనుడిలోనే.
అమ్మనుడిపై నెనరు లేనివాడు
కన్నతల్లినీ, పుట్టిన నేలనీ
ప్రేమించలేడు..